

Borgå d. 24 novemb. 1889.

Käre Far!

En herrlig vinterhöst-morgon, vid
frys punkten, under vindstilla, efter en
blåsigt och regnigt Fulls-afton och delvis
natt. Jag lofvade ju i bref besvara
ditt senaste kärkomma. Besvärligt
önskade jag icke falla dig. Men å
andra sidan ville jag gärna ännu
tala med dig om den sak, hvarom
senast fråga varit. Du säger ju själv
"på denna grund kan man diskutera
utan att missförstås". Och denna
grund? "Skillnaden mellan våra syn-
punkter är, att jag anser absolutis-
men som medel och måtligheten som
slutändemål." Så säger du i ditt se-
naste bref. Och jag har rätt att laga
fasta på dessa ord. "Kanske missta-
ger jag mig" - tillägger du. Detta ger
mig anledning att utveckla min
tanke. Redan i brefkortet, senaste,
framhöll jag, att vi öfverensstämmer
i hufvudsak: målet. Afven jag stäl-

Her måtlighet framom absolutismen,
Såsom slutmålet bör ställas fram
för medlen, Genom hvilka detta mål
vinnes. Vår Frälsare var icke abso-
lutist; men Johannes var det, och
Guds Naziren, enl. g. l. voro det äfven.
Hvarföre? Bibeln besvarar frågan, och
jag behöfver ej för dig återge detta svar.
Är jag till mig själf ställer den frå-
gan: Hvarföre är jag blifven absolu-
tist? Finnen jag svaret i detta. Du
föregår derigenom med ditt exem-
pel andra, mindre lyckligt lottade
i afseende å uppfostran och omgif-
ning, i konsten att försaka en njut-
ning, som missbrukad är en svår
synd mot både Gud o. människor.
Innan jernet kan tjena människan
Såsom verktyg måste det i många fall
hårdas; och för en människan
går, kryper hon. Den, som öfvas i
att "se, men icke röra", läres små
ningom att "röra, utan att förstöra".
Jag layer ännu en gång ett exempel.

pel, som jag berörde i mitt senaste bref.

Elden är ett bland de farligaste med-
len i mennisko-hand. Innan men-
niskan lär sig ungas varligt med
detta medel, förbindes hon att röra
dervid, och barnet behöfver icke
bränna sig mer än en gång, och det-
ta ganska lindrigt ändå, för att
inse vådan af att leka ^{med} eller vårdslöst
begagnu detta medel. "Rör icke vid
elden" och "barn skola icke leka med
eld" äro talesätt, som ingen vidare
förklaring behöfver. Den menniska,
som i unga år icke vants att
respektera elden och dess härjningar,
måste som vuxen helt och hållet
förbjudas att handskas dermed, em-
dan hon i annat fall kan bli farlig
för samhället. På samma sätt borde
barnen uppfostras med afseende
å rusdryckernas bruk. De borde

tidigt lära sig förstå, att rusdrycken
är ett mycket farligt ämne och att
detta ämne alldeles med endast i
de fall, det verkligen gagnar, borde
användas äfven af erfarna och
till ären högne människor, men
ingalunda för ändamål som kun-
de medföra skada. Den ^{under} som kärleks-
fullt ^{behandlar} ~~genomsar~~ en ^{skole} ~~övare~~, kan aldrig
bli en drinkare. Absolutist i barna,
ynglinga och de förste manna åren,
skall en sådan människa, derest
han finner behof af rusdryck un-
der en eller annan form, bli en verk-
ligt måttlig förbrukare deraf. Och
hans erfarenhet säger honom,
att det är hans pligt att helt och
hållet afstå afhålla sig från dess
bruk i hvarje fall, der hans mått-
liga njutning kunde förläda en
annan att för tidigt pröfva si-
na svaga krafter till öfvermått.

Drager jag konsequeuserna häraf, kom-
mer jag till följande resultat:

Ärskycken bör helh och hållet för-
bindas vid alla tillställningar för
barn, ungdom, den tidiga manna-
ålderns och de vuxna, samt den
stora massan eller folket. Sålunda
skolade, ^{lära sig} ~~skola~~ medelålderns menni-
skor och ålderdomens innera konster
att verkligt måttligt bruka den dryc-
ken så under alla lifets förhållan-
den. Från tillställningar i fråga
undantager jag, väl förståendes alla
sådana, som afse ske till Guds
ära och vid hvilka deltagarene trä-
da inför Guds ansigte och direk-
te inför Honom ansvariga för hvad
de göra. Hit hör begärandet af
Herrens heliga Nattevard. Nå-
gon annan af samma slag tor-
de knappast finnas. Ty om
och bröllop, barnsöl och begraf-
ningar och likartade fester borde

she till Guds ära och inför Hans
ansigte, så säger op dock esfaren-
heten, att detta bör ha undantagen.
Nattvarden deremot är af Gud
sjelf instiftad att begås, under
sådan form, att dervid vinet
spelar en vigtig, förmedlande
rol och kan därför icke und-
varas. Jag gillar således icke den
äsiqten, som yrkar på vinets
afskaffande äfven vid natt-
varden och dess ersättande med
bärseft eller något dylikt elum.
Jag villserligen anser det för en
möjlighet, att Frälsaren, ifall
han lefvat under andra förhål-
landen, exempelvis vara nor-
diska, den gott vin som icke
producera godt vin, hade kun-
nat ge åt vår bärseft sam-
ma helgd, som gafs åt det
goda vinet.

(24. XI. 1889?)

En måltids snaps af magnat vran,
ett glas öl, eller något vin för
att reda aptiken ogillar jag icke.
Men sådant bruk af den farliga
varan bör ske med iakttagande
af samrna försigtighet, ^{och mått} som
det dagliga bruket af elden
~~föresätter~~. Kunde vi få ^{men-}
niskorna så långt, då vore ^{nykterhets} outfarke
te under dess nuvarande form ett
öfvervunnit stadium, och hvarje
hem och hvarje samhälle vore en
nykterhetsförening som begagnade
medel för att vinna målet. —

Om det ofvan sagda i dess hufvud-
drag godkännes, måne icke äfven
barnen kunde och borde undervi-
sas i rusdryckernas egenskaper och
faran af att oförsigtigt bruka dem?
Och hvem kunde väl göra det
bättre än den, som äfven på andra
områden varit mästaren bland
barns uppfostrare? Undra

du ike öfver, ett vårt lands nykter-
hetshäufar, vid tanken på barnens
undervisning ^{enot} & rusdryckers bruk,
riktat sina lärkan förhoppningar
till dig. Undra ike heller deröfver
^{den} att de ^{deras} ^{förhoppningar} ha ett snärtsamt sätt
besvikits genom ditt nekande
Svar.